

ПРО ЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРАЛЬНО-НОРМАТИВНИХ ОЗНАК ДЛЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ РОЛІ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Рецензія на рукопис Олександра Боярського «Людина в місцевому самоврядуванні: до розуміння та визначення параметрально-нормативних ознак» за редакцією доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України М.О. Баймуратова. Київ-Одеса : Фенікс, 2022, 432 с.

Львова Є. О.

В умовах воєнного стану та кризових явищ в Україні вкрай важливого сенсу набувають питання народо- та природозбереження на державному та локальному рівнях.

Монографічне дослідження зацікавлює своєю новизною та теоретичним значенням, оскільки сприяє подоланню сучасних викликів державотворенню, налагодженню взаємин між людиною та територіальною громадою, а також розширює проблематику галузі муніципального права.

Назва монографії розкриває зміст роботи та дає підґрунтя для роздумів щодо важливості розподілу функцій усередині територіальної громади та дає відповіді на запитання, яким є механізм гармонізації дій людини та громадянського суспільства.

Монографія складається з чотирьох розділів, що стосуються соціально-нормативних напрямів розвитку інституту правосуб'єктності людини для конституційного та муніципального права.

У першому розділі «Людина крізь призму її індивідуального габітусу в контексті становлення місцевого самоврядування» на с. 85 Олександр Боярський замислюється над тим, «хто є іманентним партнером публічної влади в наведених процесах соціалізації» і дає відповідь: «Таким партнером виступає громадянське суспільство та його інституції, а публічна влада, особливо публічна самоврядна (муніципальна) влада в особі ОМСВ, відіграє найважливішу роль у процесах сприяння щодо формування, функціонування, розвитку і вдосконалення інституційної структури громадянського суспільства».

У цьому контексті слухним є дослідження концепту «ідентичність» людини (особистості) під впливом глобального та локального інформаційних просторів.

У другому розділі «Людина у світлі колективного габітусу в контексті становлення і розвитку місцевого самоврядування» на с. 189 автор пише:

«...Варто зазначити, що у суспільно-політичній та правовій доктринах є низка інтерпретацій громадянського суспільства, які часто перебували у суперечності, бо у своїй контекстуалізації вони спираються на різні принципи його формування та різні параметральні ознаки. Отже, не можна говорити, що є класичне дефінітивне визначення громадянського суспільства. Багато в чому це пов'язано з тим, що сама ідея громадянського суспільства виникла як різновид утопії «самообмеження» і включала у своє коло безліч діяльно-функціональних форм демократії, а також дуже складну та суперечливу систему громадських, соціальних і політичних прав, більшість з яких або існували лише в деклараціях держави, або реалізовувались у мінімальному розмірі. Саме тому основоположні норми-принципи громадянського суспільства - права людини (особистості), право на недоторканність приватного життя, на створення добровільних асоціацій, формалізована законність, плюралізм, публічність, свобода підприємництва - часто тлумачились і розумілись по-різному, зважаючи або на політичні погляди, або на соціальне положення людини, що їх продукувала».

Видається за необхідне звернути увагу на те, що в концепті «громадянське суспільство» важливіше місце набуває термін «самореалізація», аніж «самообмеження».

Зокрема, Національна стратегія розвитку громадянського суспільства на 2021-2026 роки, затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021, передбачає сприяння розвитку громадянського суспільства та повагу до його автономії та закріплює підхід

«жодних рішень для громадянського суспільства без громадянського суспільства».

Третій розділ «Людина та децентралізації публічної влади» містить важливий аспект для визначення параметрально-нормативних ознак пізнання ролі людини в місцевому самоврядуванні (с. 246).

Одним з результатів дослідження Олександра Боярського стала побудова «процесуального ланцюжка», що «...відображає роль і значення самопрезентації людини (особистості) в рамках ТГ. він може бути побудований таким чином: «людина (особистість)-член ТГ» - «індивідуальна поведінка людини (особистості)-члена ТГ з урахуванням власних інтенцій, потреб, інтересів, атитюдів у межах ТГ» - «співвіднесення власних інтенцій, потреб, інтересів, атитюдів людини (особистості)-члена ТГ з аналогічними проявами інших жителів-членів ТГ» - «саморегуляція людиною (особистістю)-членом ТГ власних інтенцій, потреб, інтересів, атитюдів відповідно до колективних інтересів інших членів ТГ» - «виникнення комунікативної взаємодії між членами ТГ на засадах загальних колективно-власних інтенцій, потреб, інтересів, атитюдів». Зазначений висновок потребує подальшого дослідження.

Четвертий розділ «Роль людини у вдосконаленні місцевого самоврядування: актуальні проблеми сьогодення» визнає, що поведінка людини в місцевому самоврядуванні передбачає «реалізацію громадянами держави своїх конституційних політичних прав, що реалізуються завдяки застосуванню відповідних, передбачених конституцією держави та конституційним законодавством, форм політичної участі (індивідуально-нормативної настанови в її поведінково-діяльнісній інтерпретації)» (с. 411). Зазначений висновок, імовірно, є абсолютно новою предметною сферою правового регулювання.

У монографії автор використовує роботи вітчизняних та зарубіжних учених українською та російською мовами, а також праці вчених-юристів часів Радянського Союзу.

Монографічне дослідження Олександра Боярського заслуговує на значну увагу науковців та практиків, які цікавляться новітніми здобутками галузевих правових наук.

*Львова Є. О.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного
та міжнародного права
Одеського університету внутрішніх справ*